

PŘÍPAD FRANCOVKA

Dramatické pátrání místních, i okolních četníků po zločincích Libavska
zaznamenal Jindřich Machala

Štábní strážmistr Josef Váňa ležel na zádech na služebním kavalci v kanceláři četnické stanice v Libavě. Měl zavřené oči, ruce za hlavou, a usilovně se snažil usnout. Před chvílí zkonzumoval kastrůlek brambor s nedělním řízkem a zapil to pivem z konvičky. Měl službu. Oběd mu donesla manželka, bydleli v domku na Berounské ulici, tak se trochu prošla.

Váňa měl zesílenou službu se strážmistrem Hrubčíkem, který byl na obchůzce. V okolí se pohybovali tři nějací darebáci, kteří prý přepadli v Gayerově údolí u Staré Vody Františka Schenka. S revolverem v ruce ho donutili k vydání peněženky částkou 200,-K, které prý patřily jistému Alfredu Leizerkewitzovi. Na Hrubčíkovu dnešní trestní výpravu za údajnými raubíři měl Váňa svůj názor. „Určitě bude zase u té vdovy Rohmové v Keprtovicích,” pomyslel si ráno. „Přišel ve sváteční uniformě, smrdí pitralónem že budu muset větrat ještě celé odpoledne, místo brigadýrky na hlavě přilbu, která svítila novotou. S těmi svými vousy v ní vypadá jak římský legionář v četnické uniformě. Asi chce udělat na vdovu dojem. Aspoň budu mít klid, ten tam bude tokat do soumraku a já si dám pěkně šlofíka,” uzavřel svůj nástin nedělního odpoledne. Otevřeným oknem se nesl křik dětí, které si hrály na honěnou kolem kašny a dřevěné trafiky, která stála uprostřed náměstí. Polohlasně jen tak pro sebe si ulevoval: „Krucifix! Parchanti zatracený! To musí dělat takový kravál! Ten pisklavý hlas určitě patří synáčkovi pana starosty, uřvanej je po fotrovi. Já mu to ale spočítám. Až bude zase kouřit za stodolama dole u tírny, tak ho dovleču za ty jeho lopuchy na radnici, ať si to s ním tatíček vyřídí. A taky mu řeknu že s tím lotrem Schenkem přivázali kocourovi báby Nowakové plechovku od rybiček k ocasu, kocour, jak byl zdivočelý, běhal po náměstí až skočil do kašny a nemohl ven. Kdybych tam náhodou nestál a nevytáhl ho, tak byla bába bez kocoura! A to mě za to, nevděčný převít, poškrabal a ukousl mi knoflík.”

Křik venku zesílil, děti rozšířily okruh honičky o sousoší svatého Floriána a Jana Nepomuckého, které bylo kousek od okna. Váňa otevřel oči a zprudka se posadil. „Už toho mám akorát tak dost! Herodes tady měl vládnout místo tebe!“ To platilo tatíčkovi Masarykovi. Byl zarámovaný a seděl na koni, a díval se směrem k oknu. Váňa vstal, oblékl sako, nasadil si brigadýrku a vyklonil se z otevřeného okna. „Ticho!“ Zařval. „To nemůžete běhat potichu! Tady se nedá pracovat!“ Rázně zavřel okno, div křídlo nevypadlo. Zahleděl se na prezidenta a dodal: „To je služba, co? Máma pořád – běž k četníkům, budeš mít šavli, jak dědeček, co sloužil u dragounů. Co z toho! Musím se s ní furt vláčet, ať je hic, nebo zima! Ani třísky na zátop se s ní nedají štípat. Když jsem to zkoušel, málem jsem si utál ruku! Že já tenkrát neposlechl tátu a nešel k ajznbónu. Mohl jsem mít někde svoji vechtrovnu, třeba tu u Smilova, a měl bych svůj klid. Tobě je hej. Jezdíš si kolem hradu na koni, sem tam něco podepíšeš, poobědváš s nějakým Hóhenlóhe a máš poděláno!“ Vysvlekl sako, čepici hodil na stůl, svalil se na kavalec a konečně usnul. Ne nadlouho.

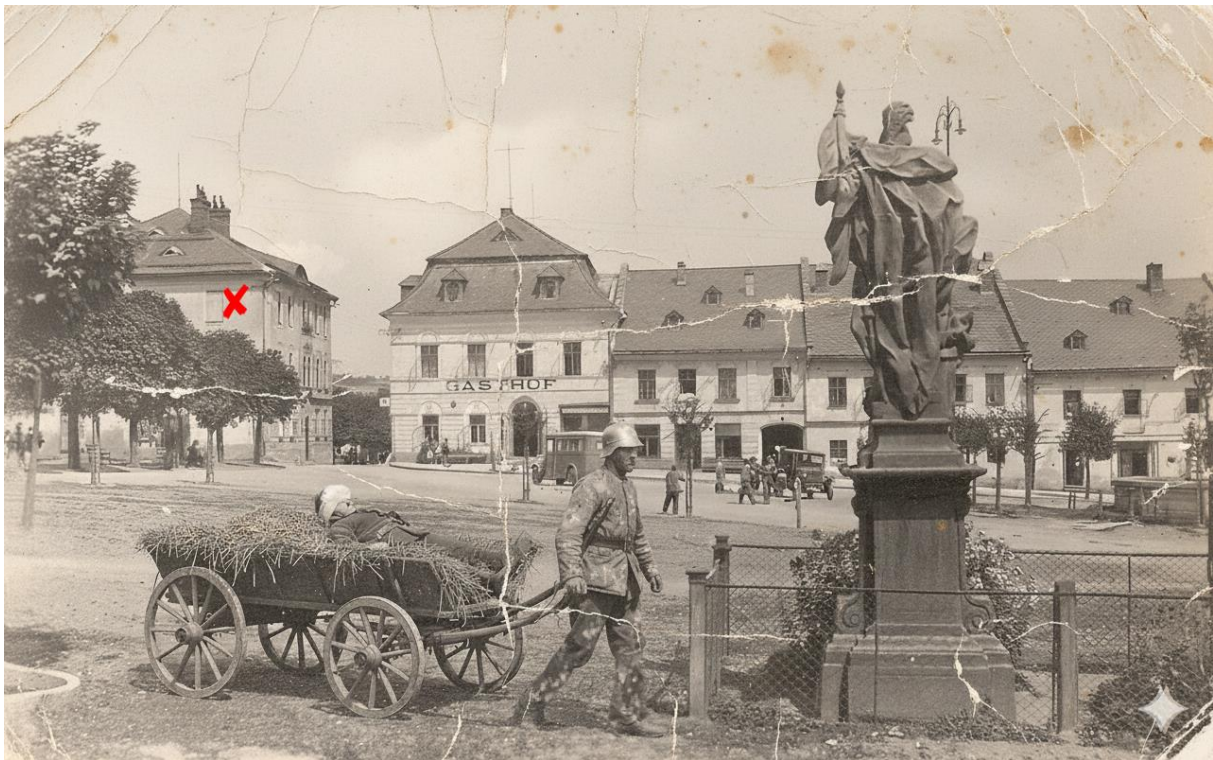
Libavské náměstí. Šipka ukazuje na označení místa četnické stanice, v kruhu je sousoší sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého, o kterém je v příběhu taky řeč.

Do ticha, rušeného jen tichým cvakáním velkých skříňových hodin a vzdáleným vřískotem dětí, se ozvala rána a řinkot skla. Váňa se posadil. Mezi křídly okna ležel na parapetu kámen a střepy skla, které byly původně jednou z okenních tabulek. Podíval se na prezidenta na koni a nahlas mu řekl: „Tak to vidíš! Ti smradi nedají pokoj! No to ale přehnali! Jestli já toho raubíře co hodil ten kámen chytím, zmaluju ho tak že ho vlastní matka pozná akorát podle hlasu!“ Vstal, natáhl si šle, sako a narazil čepici. Z věšáku u dveří sundal pendrek, praštil s ním do levé dlaně a už se řítit dolů po schodech. Když otevřel v průjezdu vrata, málem ho to porazilo. U okraje chodníku stál dřevěný vozík vystlaný slámou, v ní ležel Hrubčik s obrovským obvazem na hlavě, něco nesrozumitelně vykřikoval a střídavě zvedal levou nebo pravou ruku. U vozíku stál zednický pomocník Baier, celý zapráskaný od malty. Na hlavě měl Hrubčikovu přilbu, u pasu jeho šavli a přes záda služební pušku. Kolem poskakovaly děcka z náměstí. „Jménem zákona, rozejďte se! Tady není žádný tyátr!“

Vykřikl Váňa a už táhl vozík do průjezdu. „Grüß Gott. Dafür kann mir keine Schuld gegeben werden. Die Tür war verschlossen und es gab keine Klingel,“ plačtivě povídal Baier a pomáhal tlačit vozík.

Společně dověkli napůl bezvládného Hrubčíka do kanceláře a uložili ho na kavalec. Váňa se pak otočil, změřil mrazivým pohledem Baiera, strhnul mu z hlavy přilbu a zařval: „Sundejte tu maškarádu! Jak to že se opovažuješ nosit služební šavli a zbraň! Víš, že bych to mohl považovat za vzpouru proti zřízení nebo vlastizradu! Dej to sem!“ A už strhával z Baiera ručnici. „Ještě že je vybitá! Sedni si, nalij si támhle ze džbánu vodu a pomalu a srozumitelně chci slyšet co se stalo. Ale pravdu, na nějaký bajky nemám náladu!“ Zakřičel Váňa a že to myslí vážně, praštil pendrekem o stůl až sklenice poskočily.

A tak se Váňa dozvěděl, že Baier pomáhal v Kepřovicích Johannu Schierschovi z čp. 25 se stavbou stodoly. A do češtiny si pro sebe přeložil toto: „Když šel kolem tady pan četník a začal kde mají povolení stavby, a kdo tu stodolu vlastně staví že on, jako Baier, jak ho pan četník zná, není žádný stavitel. Tak jsem mu ukázal cedulku zednického mistra Kliebhana a pan četník že si to v pondělí u zednického mistra ověří, jestli tu stodolu vůbec viděl. Že Schiersch riskuje že si od takového fušera nechá stavět stodolu, asi ho omrzel život, že to spadne dřív, než to dodělají. A jelikož jsem prchlivé povahy tak mě to rozrušilo, v ruce jsem měl právě půlku cihly, tak jsem ji po panu četníkovi hodil. Myslel jsem, že uskočí, že četníci jsou na podobné věci cvičení. On ale stál jak svatý na mostě, a cihla ho praštila do hlavy. Slezl jsem z lešení, protože pan četník se skácel a nehýbal se. Tak jsme ho s Schierschovou oživovali, ona mu zafačovala hlavu a Schiersch dovezl vozík. Pan četník se trochu probral, vytáhl šavli a jak jsme ho nakládali na ten vozík, tak mi málem vypíchl oko. Šavli jsem mu teda sebral, aby se nezranil, a pro jistotu jsem mu vzal i pušku. No a přilba by se mu stejně na hlavu nevlezla, z vozíku po cestě pořád padala, tak jsem si ji dal na hlavu a jsme tady.“ Najednou se Baier svezl se židle, klečel na zemi a se sepjatýma rukama řekl: „Herr Kommandant, glauben Sie mir, ich wollte ihn nicht umbringen! Als er dastand wie ein Baumstamm!.....“ Tak za první, nejsem velitel. Tím je vrchní strážmistr Drábek. Za druhé, v pondělí ráno v osm tady budete i se Schierschem a velitel rozhodne!.....Nechtěl, nechtěl..... já si tu svoji taky vzít nechtěl. Taky jsem měl jednou horkou hlavu, ona taky ležela jak dřevo, nohy mi ujely...no a mám to na doživotí.“ Uzavřel debatu Váňa. „Das würde mir noch fehlen. Lebenslange Haftstrafe!“ Hořekoval Baier. Váňa ho ujistil že tak zlé to nebude, ať vezme vozík, vrátí ho Schierschovi a řekne mu, že o celé věci budou oba mlčet, protože útok na veřejného činitele, natož strážce zákona není jen tak a v pondělí se to vyřeší. A že on má štěstí, že ten strážmistr měl na hlavě přilbu, ta je všechny možná zachránila od kriminálu, ve středověku by oba skončili na galejích! Když Baier odhrkal s vozíkem z průjezdu, vrátil se Váňa do kanceláře, otevřel lékárníčku a vytáhl z ní láhev slivovice. Zvedl Hrubčíkovi hlavu, zuby vytáhl špunt a nalil do něj dávku co by porazila koně. Pak si cucnul taky, uklidil poloprázdnou láhev, nahnul se nad Hrubčíka a důrazně mu řekl: „Já skočím na roh pro lékárníka, doktora jsem ráno viděl někam odjíždět. A když lékárník nebude, zajdu ke škole pro veterinářku, ostatně je to taky doktor. A ty tady lež a ani se nehni. Ne aby tě napadlo z toho kavalce slézt, rozumíš!“ Poslední věta byla zbytečná, Hrubčík byl po té dávce desinfekce téměř v narkóze.

*Zednický pomocník Baier veze zraněného strážmistra Hrubčíka na četnickou stanici.
Foto pořízeno pohotovým libavským fotografem A. Bergerem, který měl nedaleko svůj atelier.*

V pondělí ráno bylo v kanceláři téměř plno. U stolu seděli Váňa, Hrubčík se svým turbanem a strážmistr Vojáček z Rudoltovic, který zde byl dočasně nasazen. Přesně v osm, jak bylo jeho zvykem, otevřel dokořán dveře vrchní strážmistr Drábek, mlčky přiložil tři pravé prsty ke štítku čepice na pozdrav a koncem šavle dveře přirazil. Významně natáhl nosem slivovicový opar, který se tu od včerejška držel, neřekl však nic. „Co ti dva tam na chodbě a co tady ten beduín. Co se tady dělo! Mluvit bude Váňa,“ vybafl velitel, pověsil šavli s čepicí, sedl si, natáhl nohy do prostoru a založil si ruce. „Poslouchám!“

Tak Váňa spustil a popsal mu celou včerejší službu, mimo svého rozjímání po obědě na kavalci. Drábek celou dobu hlášení bubnoval prsty o desku stolu. To Váňu nijak nerozhodilo, jako zástupce na to byl zvyklý. „Všechno?“ Zeptal se Drábek. Váňa kývl hlavou že ano. Hrubčík, který se od včerejška zázračně vzpamatoval se nadechl a chtěl něco dodat. Velitel přestal bubnovat. „Ty mlč, ty tatrmane! Taková ostuda! On se nechá odzbrojit jak nějaký upocený civilista! To si ještě vyřídíme!“ Chvíli bylo ticho, najednou Drábek plácl dlaní o stůl, což v ten okamžik všem znělo jak rána z kanónu, vstal a měl velitelskou řeč: „Předně musím udělit pochvalu tady štábnímu strážmistrovi Váňovi s jakou rozhodností postupoval. Až budu penzionován, navrhnu ho jako svého nástupce. Proto vyslechne ty dva, co sedí na chodbě a pořídí o tom zápis. Žádné velké roztahování, stručně a jasně. Je zapotřebí tam poznačit že došlo ke zranění četníka ve službě. Ti dva výtečníci to podepíší a Váňa jim zdůrazní že budou držet huby, a nebudou to roztrubovat někde v hospodě! Vysvětlí jim, že jinak by se případ otevřel a přehodnotil... Stavba stodoly načerno, násilné odzbrojení zástupce zákona za účelem zmocnění se zbraní, spiknutí proti státní moci, a tak dál....Taková ostuda!“

Nahoře strážmistr Vojáček z Rudoltovic.

Níže skupina četníků, jejichž foto bylo založeno ve spisu, nebylo ale poznamenáno kam četníci patří.

„Hrubčik! Pokud vím, Gayerovo údolí, ve kterém se měli ti údajní kriminálníci ze Staré Vody pohybovat, je mezi Libavou a Starou Vodou a ne u Keprtovic. Tak nevím, co jste tam dělal. Dnes je pondělí, případ přebírá tady Váňa, vy půjdete domů, do středy večera se vykurýrujete a abyste neležel na divanu jenom tak, prostudujete si mapu jak se jede do Barnova. Je to na severovýchod. Ve čtvrtek ráno nastoupíte do služby bez toho turbanu. Stejně vám lékárník ostříhal hlavu, tak jen nějakou náplast pod čepici! Vezmete si kolo a zajedete do Barnova. Přebíráte tady od Vojáčka ten delikátní případ ukradené kozy.... Jestli to ale zvoráš, tak tě vysvleču z eráru a vystřídáš obecního strážníka Müllera!”

Hrubčik horlivě přikyvoval hlavou a na očích mu bylo vidět, že nasadí třeba život, aby případ ukradené kozy vyšetřil. Vdova Rohmová si na uniformy potrpí, ten její nebožtík byl jenom u dobrovolných hasičů, tak on má možná větší šanci, i když ho posledně odbyla. A kdyby tak ještě dostal medaili, nebo aspoň čestný list od okresního velitele, který jim tu patálii s kozou přidělil. No to už by možná byla tutovka.

Vrchní strážmistr Drábek vstal a při strojení dodal: „Hrubčik, do toho Barnova pojede přes Vojnovice, Rudoltovice a samoty, aby se náhodou nezapomněl v Keprtovicích. Má na vyšetření případu čas do pondělního rána. Já mám dnes ještě nějaké řízení na radnici a odpoledne jedu s lékárníkem k hraběti Wrbnovi na důležité jednání, tak budu až zítra.” Všem bylo jasné, jak je v tom hrabě Wrbna a lékárník, tak jsou v tom karty. Jen nebylo jasné proč v pondělí, když vždy hráli v neděli po obědě. Rozřešení bylo však jednoduché. Hrabě byl celý týden na svatbě postarší hraběnce z bruntálské větve, pro oživení krve si brala nějakého mladého junkera, a vrátil se až v neděli večer.

Ve čtvrtek ráno, ještě za šera, vytáhl strážmistr Hrubčik z průjezdu erární kolo a pamětlivý slov svého velitele, vyjel směr, jak mu to velitel naordinoval. Stavil se na četnické stanici v Rudoltovicích zda nejsou nějaké nové informace, zajistil si tam případný nocleh a pokračoval do Barnova. Tam na rychtě zjistil, kde poškozený Josef Filip z čp. 9 bydlí. Jednou rukou vedl kolo, v druhé svačinu, šel dolů vesnicí, rozhlížel se a nadával že popisná čísla na některých domech úplně chybí. V proluce před domkem vpravo, kousek ve stráni, sekl nějaký děda příkopu u cesty, tak se ho zeptal na hledané popisné číslo. Děda přestal sekat a že je správně, to že je jejich domek, a co si pan četník přeje. Než stačil Hrubčik uvést důvod své cesty až z Libavé, objevila se ve dveřích postarší hospodyně, utírala si ruce do zástěry, a vedle ní strakatý vesnický ořech. „Aliku ticho,” zavelela psovi, který asi proti Hrubčikovi něco měl, a zavolala na četníka ať jde nahoru. Byla to manželka dědy Filipa. Byla sice Němka, ale mluvila plynule česky. Filip byl Čech. Svoji chudobnou ševcovskou živnost provozoval ve světlejší části kuchyně. V druhé polovině hospodařila jeho žena, která měla tím pádem absolutní přehled o příjmech a výdajích dědovy živnosti, což mu pěkně pilo krev. Často si v hospodě ”U Plewana” pod kostelem postěžoval na tu hroznou nespravedlnost. Závídel Baťovi, že při množství jeho poboček určitě nemá paní Baťová takový přehled o příjmech firmy, tudíž Baťovi vždycky nějaká korunka na štamprličku zbude, zatím co on tu svoji inkvizitorku musí téměř na kolenou prosit, aby mu zůstalo na pivo a hlt té medecíny a desinfekce v jedné podobě.

Foto z rekonstrukce "Případ koza z Barnova." Rekonstrukce byla provedena na příkaz vrchního strážmistra Drábka pro spis zaslaný okresnímu hejtmánovi do Moravského Berouna.

V kuchyni bába dědovi nařídila ať se nezdržuje a jde dosekat příkopu, že ona s panem četníkem všechno vyřídí. Tak se Hrubčík dověděl že asi před měsícem byla bába v nedaleké Čermné u sestry, byla tam i na noc, už jí to tak nechodí. Dědek byl doma, určitě proseděl půl dne v hospodě a zatím jim někdo ukradl kozu, kterou prý děda po poledni uvázal ke kolíku před domem. „Taková pěkná koza to byla, měla na levém boku takový černý flek, říkala jsem jí Róza, byla ještě mladá, na podzim jsem ji chtěla s dědkem poslat k obecnímu capovi,“ rozplakala se bába. Šla na zápraží a donesla kus provazu. „Tady se podívají pane četník, ten gauner ten provaz uřízl a toto po ní zůstalo. Aby ho, zloděje kriminálního, na tom druhém kusu provazu oběsili!“ A že to hlásila četníkům z Budišova, ti nic nevyšetřili, seděli s dědkem v hospodě, prý aby měli klid na sepsání raportu. Poslali jen úřední kartičku, že pachatel je neznámý. „No to jsem věděla i bez nich! Kdyby byl známý, téměř rukama bych ho uškrtila!“

Ten den, co přišla ta kartička, byl dědek dole u Odry ve mlýně s botami pana otce a šil tam řemeny v mlýnici, tak přišel pozdě. Samozřejmě se napřed zastavil v hospodě, pan otec mu dal nějaký peníze. Z těch jsem neviděla ani korunu! Za tmy přivlekl takovýho fajnovýho pána, že je státní rada nebo co. Prý seděl na mezi u lesa nad hospodou, měl vyvrtnutý kotník a volal o pomoc. Že byl dědek poslední, hospodský hned zavřel, tak ho dovlék až k nám. Chtěla jsem mu to zavázat, dědek, jak byl rozjetý že se to musí nejprve vydesinfikovat a odněkud vytáhl půl lahve slivovice. Tak ji spolu dorazili. Uložila jsem pana radu v kuchyni, dědek musel na půdu do sena, smrděl jak budišovská sladovna. Ráno mi ten pán řekl že je na rekreaci na Hadince, šel na houby a zabloudil. Když se zešeřilo tak si vyvrtil kotník a ten můj že mu tedy zachránil život. Dědek šel ráno na Hadinku ať si pro něj jeho řidič přijede. Než s dědkem přijeli, pověděla jsem mu o koze a o tom, jak to četníci vyšetřili. Pan rada řekl že se zná s panem okresním hejtmanem z Moravského Berouna a požádá ho, aby se nato podíval. Dědkovi moc děkoval, znovu zopakoval že mu zachránil život, a dal mu svoje kapesní hodinky. Dědkovi jsem hned musela na vestu přišít kapsičku. Teď když jde po vesnici tak vystrkuje to svoje hubený břicho, aby si každý všiml toho řetězu. Tak silnej neměla ani Róza u žlabu.” A opět si začala utírat slzy, když si představila, že Róza v chlívku už nebude. Obrátila se na Alíka, který očichával strážmistrovu brašnu. Zůstalo v ní ještě kus koňského salámu k večeři. „To jsi na ni nemohl dát pozor! Jen tě zajímá, co je kde k žrádlu. Jak ten dědek! Ještě že nepiješ. Víš, že na něj není spolehnutí. Ten je schopen i tebe vyměnit za flašku slivovice!” A opět se dala do pláče. Hrubčik usoudil že se už nic nového nedoví, sklapnul služební notes, do kterého si dělal poznámky, poděkoval a se slovy že dá určitě vědět, že panu veliteli na vyřešení případu záleží, sedl na kolo a odjel. Děda už u cesty nebyl, zůstala po něm jen kosa pověšená na plotě. Z peněz od pana otce ještě něco zbylo, tak to šel k Plewanovi uložit, co kdyby mu bába v noci prošacovala kapsy.

Rovněž foto z rekonstrukce. Švec J. Filip předstírá práci, oknem nahlíží strážmistr Hrubčik.

Když strážmistr Hrubčík došlapal do Rudoltovic, bylo už pozdní odpoledne. Z té cesty do kopce a z kopce měl tak sucho v krku, že se musel zastavit "U zlatého lva," a dát si pivo. Než se šenkýř otočil, bylo pivo v něm a ukazoval palcem, že si dá ještě jedno. „No to byla ale žízeň pane četník, jen aby to neodnesly mandle!... Pane, pamatujte si, že ze studeného piva v krku nikdy nebolí.... A to pivo je akorát!" Odpověděl Hrubčík na poznámku hosta, ke kterému si přisedl. U druhého piva se dozvěděl že je to řezník z Budišova a vykupuje po okolí něco na porážku. Hrubčík mu na oplátku řekl že jede z Barnova, kde vyšetřoval případ, o který se zajímají až v parlamentu.

„Jó v Barnově jsem byl nedávno a koupil jsem tam od jednoho dědka kozu. Ale napálil mě, kujón jeden. Koza byla pěkná, mladá, chtěl jsem ji do chovu. Dědek mi sice řekl že od včerejška přestala žrát, já na to že asi potřebuje ženicha a že ji to přejde. Tak jsem mu za ni dal sto padesát korun. Když jsem ji dovezl domů tak se začala třást, a druhý den jsem ji musel zaříznout. Zjistil jsem, že sežrala hřebík... Jak se ten děda jmenoval? A neměla ta koza na boku černý flek?" Se zájmem se ptal Hrubčík. „No, jak se jmenoval si už nepamatuji, ale máte pravdu, ta koza měla pod hřbetem opravdu černý flek. A jak to víte?" Na to už Hrubčík nereagoval. Zaplatil piva, poděkoval řezníkovi za cenné informace a byl pryč. Na četnické stanici se pozdravil s četníkem, co měl službu, ten mu dal klíč od Inspekčního pokoje, jak hlásal nápis na dveřích cimry na chodbě, a hned šel spát. Na ten den toho na něj bylo až až.

Ráno se chtěl podívat z okna nevlídné ciměrky, která byla asi v minulosti obecní šatlavou, jak je venku. Přes mříž viděl jen ohromnou hromadu dřeva natěsnanou na malém dvorku. V lavoru se opláchl a vstoupil do služební kanceláře. Pozdravil se s kolegy, vyřídil pozdrav od strážmistra Vojáčka, dal si nabídnuté kafe a posnídal ze zbytku svých zásob. Řekl kolegům, že musí ještě jednou do Barnova, že náhodou zjistil ke svému případu závažné indicie. Ti ho požádali, když už tam bude, aby se poptal, jestli tam nějaký František Schenk z Libavé neprodával po domech Francovku. Hrubčík to slíbil, rozloučil se, nasedl na kolo a s povzdechem vyrazil znovu do Barnova, a to rovnou k domku dědy Filipa. Ten měl svůj verpánek vytažený na zápraží, na otevřeném okně měl rozložené nářadí, a opravoval nějaký škrpál. Když uviděl četníka, pořádně v něm hrklo a začal se stěhovat zpátky do kuchyně. „Pozdrav Bůh dědo, vím všechno, zapíráním si jen přitížíte! Tak jak to bylo s tou kozou!" Už od cesty volal strážmistr. Děda ho zatáhl do baráčku a než zavřel vchodové dveře, rozhlédl se, jestli je někdo neviděl. „Pane četník, proboha tiše, bába je sice na faře, ale možná že slyší až tam. Víte co, vyzujte ty vaše holínky, všiml jsem si, že máte sešlapané paty. Ony už jsou celé untrhnut od toho vašeho četnického řemesla. Vy si sednete tady k oknu na židli a dáte mi vědět, kdyby se bába vracela, Já vám ty boty zatím opravím a všechno vám řeknu."

Hrubčík souhlasil, seděl v ponožkách u okna a poslouchal dědu, který horlivě bušil do podrážky jedné z holínek. Dědova verze se shodovala s tím, co řekl řezník, což četník v duchu vyhodnotil jako polehčující okolnost. „Pane strážmistr, já to tušil že ta koza to nepřežije, jak přestane šmakovat je to moc zlé, a ona vám neřekne co jí je. Stejně jsem se o ni staral jenom já, denně jsem jí chodil na futro. Tak když byla ta příležitost, tak jsem toho využil. Pane četník, obá jsme Češi, neříkejte to bábě, nebo ta mi z toho tady udělá očištec na zemi!... Au! A ještě jsem se praštil kladívkem do prstu!" Děda vstal z verpánku a cumlal si zakrvácený prst. Hrubčík se zvedl ze židle, mnul si bradu a chodil sem a tam po kuchyni.

Dědovy štrapáce mu silně připomínaly život jeho zesnulého táty, který to měl doma podobné. Zastavil se a úředně spustil: „Pane Filip, jsem tady co by úřední osoba... Na jednu stranu jsem četník, na druhou stranu jsem ale taky člověk! Co člověk, jsem chlap jako vy!”

Barnov. Šipka ukazuje hostinec Plewan, místo častého pobytu Josefa Filipa.

V těchto dramatických okamžicích oba přestali sledovat okno. Otevřely se dveře a v nich stála bába. Změřila pohledem četníka v ponožkách a dědu s krvácejícím prstem s rukou nad hlavou. To aby se krvácení zastavilo. „Grüß Gott! Co se tady děje,” řekla bába a usadila se na štokrleti u kamen. Než děda popadl dech, strážmistr duchapřítomně spustil: „Zastavil jsem se tady, protože vyšetřuji ještě jeden případ a utrhla se mi podrážka na botě. Tady pan Filip mi to opravuje a já jsem se ho právě chtěl zeptat, jestli náhodou neví něco o jistém Schenkovi, který po vesnicích prodává padělanou Francovku.” Bába mávla rukou: „Toho se na nic neptejte. Ten ví akorát to, kdy otevírají hospodu! A co má ty hodinky, ví to na minutu... od chvíle co se dole začne kouřit z komína, musím být ve střehu! Ale tu Francovku tady nedávno prodával nějaký chlapík. Možný to je že se jmenoval Schenk, jistě to ale nevím, ale co vím, byl to prolhaný darebák! Huba mu jela jak šlejffřovi, vychvaloval ten zázračný elixír, prý z devatero bylin, až do nebe. Koupila jsem toho flašku dědkovi na koleno, že ho pořád bolí. Tak jsem mu to koleno večer pořádně namazala. Do rána skučel a noha mu otekla a zčervenala. Když jsem se ho ptala, jestli ho to koleno ještě bolí, říkal že neví. Prý ho bolí celá noha a jestli bolí i koleno, to že nepozná... Ukaž! Dej sem tu ruku, natru ti tím ten prst!” Děda vyskočil že ne, že v žádném případě, že o ten prst nechce přijít. Ten hadr, co mu s ním bába natírala koleno nechal ležet na verpánku, ráno se díval že pod ním na zemi jsou nějaké bílé tečky, které se pohybují. Když se ohnul, zjistil že to jsou červotoči, co z toho dřeva do rána vylezli. Tou Francovkou prý vyčistil pendlovky, co nešly, lesknou se jak nové a jdou jedna radost. Taky tím vyleštil tabatěrku, co začala rezavět. Pít se to ale určitě nedá, i když líh je z toho cítit. „Prý devatero bylin! Tak kravský hovno a bodlák!” Uzavřel děda debatu o zázračné Francovce a podal Hrubčikovi láhev s tmavou tekutinou. Ten si prohlédl láhev proti oknu, odšpuntoval a čichl k obsahu.

Něco mu to připomínalo, nevěděl ale co. Pak natáhl opravené holínky, poděkoval a řekl že je docela možné, že tu kozu ukradl ten dotyčný Schenk, že po něm jdou, a je zapletený do loupežného přepadení u Staré Vody. Až to vyšetří a budou důkazy, dá vědět. Bába se pokřižovala že ještě že ten vrahoun dědka nezamordoval. Tentokrát ho do té hospody snad poslal sám Pánbu, když ten lotr tu kozu kradl.

Při podávání ruky dědovi na něj Hrubčik spiklenecky mrknul, od branky zamával a vyrazil směr Libavá.

Domů dojel strážmistr až za tmy. Druhý den ráno byl ale už v sedm na stanici a dal se s vervou do práce. Zavolal četníkům do Rudoltovic že ten Schenk po Barnově opravdu rozprodával Francovku. Když přišel Váňa, začal se ho Hrubčik vyptávat na podrobnosti kolem "Případu Francovka." Ten se podivil, co se tak najednou o to zajímá, že když to měl šetřit, tak místo toho seděl u vdovy Rohmové. Hrubčik mávl rukou, že v tu dobu nevěděl, že oba případy něco spojuje. Váňa mu půjčil dotyčnou složku, ze které vyplynulo následující:

"František Schenk, narozený 1895 v Libavé, rodičům Terezii a Františkovi, bytem v Libavé, četař v záloze 6. pěšího pluku, už na vojně trestaný za to že s kamarádem zastřelili, upekli a snědli poštovního holuba, který mohl nést důležitou zprávu většího strategického významu. Dále byly uvedeny tresty z roku 1909 § 460 tr. zák. a z roku 1912 § 516 tr.zák."

Zatím co byl Hrubčik v Barnově, Váňa Schenka vyslechl a do složky dodal:

"Alfred Leizerkewitz, hospodský a pokoutní výrobce Francovky, přesvědčil F. Schenka, aby prodával jeho padělanou Francovku po okolí. Když prý obešel celou Starou Vodu, seděl v hostinci čp.1 a pak šel za tmy Gayerovým údolím domů. Tam ho obstoupili tři muži s revolverem, a on jim musel vydat peněženku s penězi co za Francovku získal. Leizerkewitzovi řekl že je na tom ještě škodný, že peněženka byla jeho a měl v ní i svoje peníze.

Jenže to už Schenk dlužil Leizerkewitzovi peníze za Francovku prodanou v Melči, okr. Opava. Prý mu Francovku zabavili tamní četníci. Já, št. str. Váňa, jsem tam telefonoval a četníci mi řekli, že tam opravdu Schenk Francovku prodával, než ho ale zadrželi, zmizel. Zůstal po něm v hospodě jen prázdný kufr a dluh za večeři, nocleh a snídani. A zabavit nemohli nic, Schenk vylezl ven záchodovým oknem a ten kufr hospodský ve zlosti rozšlapal.

Dále jsem telefonoval na eskortní stanici do Budišova, zda tam Schenk taky Francovku neprodával. Zjistil jsem že ano, malou lahvičku za 3.-Kč. Zadrželi ho v hostinci na náměstí, kde hrál karty s podobnými kumpány. Ti z jeho prohraných peněz zaplatili jeho útratu a po vyslechnutí a propuštění posílají četníci sepsaný přípis o zakázaném podomním prodeji jmenovaným. V Budišově a okolí se zdržel celkem dva dny, navštívil osm hostinců, útratu a nocleh platil z peněz utržených za Francovku. Eskortní stanice doporučuje, aby Schenk byl předvolán k libavskému soudu.

Zda byl opravdu Schenk v Gayerově údolí přepaden nevíme, nikdo to nenahlásil, jsou to asi jen Schenkem rozšiřované řeči, aby nemusel Leizerkewitzovi dát žádné peníze. Zato mu bylo ale prokázáno, že v květnu vyloupil ve Staré Vodě ohnivzdornou pokladnu záloženského a spořitelního spolku Raiffeisenky. Pokladna byla umístěna v kabinetě školy, zcizená hotovost byla 60.- Kč. O vyloupení se pokusil již v březnu. Při navrtávání pancíře se mu ohnul vrták, tak poprvé odešel s nepořízenou. Celková škoda včetně lupu činí 610.- Kč. Na rozbitém okně a všude kolem byly

nalezeny jeho otisky prstů. Schenk nejdříve tvrdil že otisky tam mohly zůstat z doby, kdy ve Staré Vodě chodil do školy. Potom obrátil, že si vůbec nepamatuje že ve škole vůbec byl, že je tam nějaká pokladna neví, a že by ji otevřel a jak, no to ani náhodou! Případ není dosud uzavřen. Podepsán štábní strážmistr Váňa.

Hrubčik do spisu přidal, že šetřením v Barnově zjistil, že tam rovněž František Schenk Francovku prodával, prodal ji i poškozenému J. Filipovi, zajímal se o jeho kozu a je silné podezření, že předmětnou kozu Schenk zcizil.

V pondělí ráno v osm hodin stáli oba četníci u dveří kanceláře vrchního strážmistra Drábka. Předali společný spis a čekali co na to velitel. „No to je úplný román, to se obá vycajchnovali, že s tím tak pohli. Jen se mi trochu nezdá že by ten Schenk ukradl tu kozu. Co by s ní dělal? Jedině že by ji hned někde prodal... nebo upekl s podobnými darebáky v nějakém opuštěném lomě na ohni... Jak nějakí zbojníci ve středověku! Zítra sem dovlečete toho Schenka, ale opatrně, nevyplašit. A taky zatkněte toho Leizerkewitze. Ta jeho alchymistická dílna mě začíná zajímat. Zavřel bych je mizery oba, a museli by makat až by z toho byli mourovatí! Žádné ležení na pryčně! Makat! A každé ráno by museli vypít štamprli toho jejich utrejchu!” A že byl pan vrchní spokojen, vytáhl ze skříně slivovici a nalil jim po pohárku. To bylo velké uznání, to se stalo málokdy.

Druhý den ráno hlásil obecní strážník Müller v kanceláři, že Leizerkewitz je doma, Schenk se ještě od včerejška nevrátil. Naposled byl viděn, jak jede s vozíkem někam směr Smilov. Strážník dostal od nyní snaživého Hrubčíka pokyn, aby nenápadně hlídkoval, a jakmile se Schenk vrátí, ihned mu dal vědět. To už štábní strážmistr Váňa a strážmistr Vojáček vyrazili do akce. Vtrhli do Leizerkewitzovy výroby jablečného moštu, octu, rybízového vína a Bůh ví čeho ještě, připoutali ho železky k vodovodní trubce a obrátili mu to tam naruby. Důvodem bylo že mlynář nahlásil, že Leizerkewitze viděl brzy ráno, jak veze na vozíku velký demižon. Bylo mu to podezřelé. Než ale stačil něco udělat, vylil Liezerkewtz obsah demižonu do náhonu. Ryby prý okamžitě plavaly břichem nahoru, a to snad i proti proudu! Dotyčný demižon stál v rohu cimry a na dně bylo trochu nějaké hnědé tekutiny. Oba četníci usoudili že majitel kvelbu vytušil, že se něco děje, tak zametal stopy. V regálu našli plechovku od čehosi, pečlivě ji vymyli a zbytek z demižonu tam přelili. Jinak nic moc, demižon bramborového líhu, další demižon lihu smrdícího po řepě, v kbelíku namočené kořeny, údajně kostivalu, a otep nějakých sušených rostlin. Sebrali majitele, plechovku s neznámou kapalinou, zamkli krám a vydali se na stanici. Tam Leizerkewitz přiznal to, co už stejně četníci věděli. Jen k obsahu plechovky se moc nehlásil. Prý to tam zůstalo po předcházejícím majiteli krámu, který byl koželuhem. Přítomný Hrubčik potvrdil že podobně jak ten sajrajt je cítit ta Francovka, a že si vzpomněl že podobně byla cítit dílna po zesnulém manželovi vdovy Rohmové, který si přivydělával činěním kůží. Tak Leizerkewitz přiznal že několik kapek toho do Francovky přidával pro barvu, že potom měla takovou jiskru. Jinak že je ale poctivý živnostník.

Drábek, který byl výslechu přítomen a zatím mlčel, vyskočil a zaburácel: „Jestli ty jsi poctivý živnostník, tak já jsem Panna Orleánská! Máš štěstí, že jsem úřední osoba! Být tu spolu sami dva, viděl bys jisker celý roj ještě zítra odpoledne! Seberte toho lumpa, zaveďte ho naproti k soudu a že žádám pana soudce o vyšetřovací vazbu. A už ho tady nechci vidět! A tu plechovku s tím sajrajtem,

jak to tady trefně nazval Hrubčák, zavezte kurýrem do Olomouce na soudní k rozboru!" Nasadil si čepici a šel někam, asi k lékárníkovi na skleničku.

Skutečná výroba Francovky. Kopie fotografie z reklamního letáku firmy z roku 1930.

Chýlilo se k večeru, Hrubčák klimbal v kanceláři na židli a už pomalu vzdával že Schenka ještě dnes uvidí. Probralo ho bušení na dveře, a udýchaný obecní strážník Müller hlásil že u hospody v Dřemovicích viděl Schenkův vozík a když nahlédl oknem, viděl ho tam u piva. Hrubčák okamžitě ožil. „Běž tam vartovat, kdyby chtěl odejít, já jdu vzbudit Vojáčka a za chvíli jsme tam.“ A opravdu, za chvíli už oba stáli u hospodského stolu, u kterého seděl Schenk s podobným kumpánem. Ten, když uviděl četníky, rychle si odsedl vedle. Strážník Müller svojí robustní postavou zatarasil dveře. Pro jistotu. „Guten Abend, Gendarmen. Hinsetzen. Haben sie auch Durst?“ Nejistě se snažil zavtipkovat Schenk. Hospoda ztichla. Hrubčák se zamračil, vytáhl pendrek a začal si s ním poklepávat po druhé dlani, „ony tě ty vtípky brzy přejdou!“ .....Was?“ Zeptal se Schenk a dělal, že nerozumí, a zvedl sklenici s pivem. Hrubčák se sklonil a zařval Schenkovi do ucha: „Jménem zákona, dopij to pivo a jdeš s námi!“ Narovnal se a pendrekem mu pozvedával půllitr. „Myslím si, že druhé si dlouho nedáš,“ a otočil se na Vojáčka: „Nasad' mu želízka, Müller ho prošacuje a zaplatí co tu vypil, pokud vůbec nějaké peníze má.“ Vojáček s odstupem od pobryndaného Schenka, kterému Hrubčák pendrekem zvedl ruce, mu na ně nasadil pouta.

Za chvíli kráčel husím pochodem malý průvod směrem k četnické stanici. Vpředu Hrubčík, za ním Schenk následovaný Vojáčkem, a uzavíral to Müller, který táhl Schenkův vozík.

Vyšetřování proběhlo velmi rychle, důkazů bylo víc než dost. Nastaly jen dva malé zádrhly. Schenk zuřivě protestoval že by v Barnově ukradl nějakou kozu. Na toho dědu že si vzpomíná, ale nikde žádnou kozu neviděl, může to odpřísáhnout.

V druhém případě to bylo složitější. Kurýr sice dopravil plechovku na soudní oddělení do Olomouce, ale v soudním nálezů bylo mimo zdvořilostních fráží toto zjištění:

Předmětná neznámá tekutina prý nemohla býti prozkoumána a podrobena chemickým rozborům, neboť třesením plechovky při transportu došlo k proleptání cínu na spoji plechovky, a obsah vytekl na betonovou dlažbu laboratoře. Než mohl býti zbytek prozkoumán, uklízečka ráno spláchla znečištěnou podlahu vodou a dotýčnou plechovku vhodila do koleček kolemjedoucímu zedníkovi, který vysekával v místnosti nový přívod vody. Doktor Majer, vedoucí laboratoře se velmi omlouvá, že k podobným případům nedochází, a když, tak velmi zřídka. Uklízečka byla pokárána a pan doktor se těší na další spolupráci.

Pan soudce byl tak laskav a cestou od městského právníka Dr. Fr. Kupida se zastavil na četnické stanici. Společně s vrchním strážmistrem Drábkem prolistovali spis, zda tam nic nechybí. Než svázali tkalouny spisu, soudce mávl rukou: „Kozu sem, kozu tam. Na jedné koze nesejde. A přísaha toho darebáka nebude, soudní líčení není žádná komedie. Stejně by mu to nikdo nevěřil, ani ta jeho ne. Jen je mi líto že neznáme obsah toho demžonu. Mohli bychom se možná něco zajímavého dozvědět. A taky navrhu, aby v psychiatrické léčebně ve Šternberku byl přezkoumán Schenkův duševní stav, když si nic nepamatuje. Počítám, že nejdéle do čtrnácti dnů se mu paměť vrátí, a vzpomene si i na věci, o kterých v životě neslyšel.“

Drábek nalil do "druhé nohy," připili si na zdraví a Drábek řekl: „Souhlasím s váma. Především tu byl z ten děda z Barnova, co byl spolumajitelem té kozy. Měl řeč se strážmistrem Hrubčíkem, pořád mu dokola nějak moc děkoval za objasnění případu, a taky se sháněl po větším množství té zázračné Francovky, jestli prý jsme nějakou nezabavili. A že je to hrozná škoda že podstata receptu, složení té tajemné hnědé kapaliny, není známa. Tím zbytkem francovky, co mu zůstal, prý namazal nějaké svoje škrpály ve kterých, když šel z hospody, spadl do vápenného dolu u kostela. Boty prý ztvrdly jako kámen. A než je nacpal do kamen, tak ty boty namazal. A prý jsou jako papuče, jak změkly. Při jeho živnosti by se mu ta Francovka moc hodila, a že kdyby se napsalo do Zlína, možná by se o ni zajímal i sám pan Baťa.

Výrok soudu se nezachoval, výrobní tajemství zázračného medikamentu taky ne, a tak "PŘÍPAD FRANCOVKA" časem upadl v zapomnění.